

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR : D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR : I. N. CESĂRESCU

ABONAMENTUL

pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Strălnăitatea : 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

de două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCURESCI

6, Splaiul Brâncoveanu Voevod, 6

Vis-à-vis de Palatul Justiției

S U M A R

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ :

Înalta Curte de Casație și Justiție s. II : *James Cowan cu M. Frangulea și D. Metaxa.*Curtea de apel din Iași, s. I : *Maria Marassi cu Sofia și Aristide Serayani.*

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ :

Curtea de Casație din Franța : *Champeau contra lui Pierrot* cu o observațiune.Curtea de apel din Paris : *Văduva Bois cu abatele Gascoin* cu o observațiune de d. D. Alexandresco.*Bibliografie.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția II

Audiența de la 27 Martie 1900

Președenția D-lui N. MANDREA, Președinte

James Cowan cu M. Frangulea și D. Metaxa

Navlu. — Locația unui vas. — Ce e dator a plăti chiriașul. — Daune provenite din culpa chiriașului. — Cum se regulează plata daunelor. — (Art. 574 și 575 din Codul comercial, și art. 1082 din Codul civil.)

Chiriașul unui vas e dator a plăti saș jumătatea navlului cuvenit, saș întreg navlul cuvenit, saș în raport cu navlul cuvenit.

În ceia ce privește daunele ce chiriașul este obligat, în unele casuri, să plătească căpitanului saș proprietarului vasului, fiind că aceste daune se regulează uneori luându-se în seamă întregul număr al transporturilor de efectuat, iar alte-ori numai un singur transport, instanța judecătorească, este datoare, în regularea daunelor provenite prin culpa chiriașului, se distingă și să motiveze pentru ce adoptă unul saș altul din aceste moduri de regulare a daunelor.

Decisiunea 66/900. — Casată decisiunea Curței de apel din București secția III No. 10/99 după recursul făcut de James Cowan în proces cu M. Frangulea și D. Metaxa.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut de d. președinte N. Mandrea ;

Pe d. avocat Rosenthal, din partea recurentului James Cowan, în desvoltarea motivelor de casare, și

Pe d. avocat T. Stelian, din partea intimaților în combatere.

Deliberând,

Asupra motivului de casare :

«Rea aplicare a art. 574 Cod. com., nemotivare și exces de putere.

«Curtea constatând culpa d-lor Metaxa și Frangulea și declarând că e loc a se aplica dispoziția art. 574 «Cod com. nu avea nici un drept de apreciere, ci trebuia să se acorde ca daune jumătatea valorii între-gului navlu. Curtea acordându-ne numai jumătatea «valorii navlului unui singur transport de și dovedind sem că vasele noastre au stat în inacțiune întreaga «campanie a anului 1897, în care timp aveam de transportat 8000 tone, dovadă ce nici nu eram dator a o «face, aplică greșit art. 574 Cod com. dă o decisiune «nemotivată și comite un exces de putere».

Având în vedere că prin decisia supusă recursului se constată și se declară că culpa în privința neexecutării convențiilor pentru efectuarea transporturilor de piatră la care se obligase Cowan, privesc pe Frangulea și Metaxa și că Cowan are pentru aceasta drept la daune ;

Că în privința determinării daunelor Curtea de apel susține, îndemnată și prin concluziile depuse, că după dispozițiunile art. 574 Cod de comerț, despăgubirea are a fi de jumătatea navlului, și apoi ținând seamă că sezonul fiind înaintat nu era probabil, precum declară Curtea de apel, să se poată transporta în compania aceluia an mai mult de vre-o 2600 tone, — de aci ar urma ca jumătatea navlului cuvenit este de 4500 lei care avea a fi renumerate lui Cowan ca daune cuvenite ;

Considerând că este de a se ști dacă daunele cuvenite în speță căpitanului vasului din cauza neexecutării convențiilor pentru transportarea bolovanilor au a fi regulate după regulile art. 574 Cod comercial, ast-fel precum Curtea de apel face ;

Considerând că după art. 574 Cod com., chiriașul unui vas e dator a plăti saș jumătatea navlului cuvenit saș întreg navlul cuvenit saș în raport cu navlul cuvenit, în diferite treți ipoteze regulate prin al. 1 al. 2 și al. 3 al art. 574 Cod de comerț ;

Că fiind însă una din ipoteze, daunele au a fi recunoscute conform legii, fără o apreciere a împrejurărilor din

partea judecătorilor de fond, spre a determina cuantumul în alt mod, de cât acel determinat de Codul de comerț prin dispozițiile art. 574 Cod de comerț;

Considerând că afară de ipotezele prevăzute de Codul de comerț prin art. 574 mai există și alte cazuri în care chiriașul poate sau are a fi obligat la daune către căpitanul vasului, cazuri care sunt prevăzute sau prin art. 575 și urm. din Codul de comerț, sau care pot fi regulate după regulile dreptului comun, art. 1082 Cod. civil;

Considerând că în afară de acestea, chiar în cazul că chiriașul e obligat a plăti daune conform art. 574, este a se ști dacă la regularea acestor daune, întregul număr al transporturilor de efectuat are a fi luat în considerare, sau numai un singur transport;

Considerând că Curtea de apel nu distinge, nici nu motivează pentru ce are a se aplica art. 574 Cod comercial așa precum îl aplică la speța de față în regularea daunelor cuvenite căpitanului vasului din cauza neexecutării convențiilor prin culpa chiriașului;

Că fără a ține seamă de felul speței și de deslușirile arătate mai sus, Curtea n'a putut aplica art. 574 Cod de comerț;

Că în acest sens motivul fiind întemeiat, decizia are a fi casată.

Pentru aceste motive, Curtea, casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI, Secția I

Audiența de la 22 Noembrie 1899

Președenția D-lui I. TH. BURADA, Prim-Președinte

Deciziunea civilă No. 166

Maria Marassi cu Sofia și Aristide Serayani

Autoritatea lucrului judecat. — Când există. — Identitate de cauză. — Ce se înțelege prin cauză. — Dacă trebuie confundată cu mijloacele de probație. — (Art. 1202 din Codul civil).

Pentru ca o cerere să poată avea în favoarea ei presumpția legală a lucrului judecat, trebuie ca a doua oară, când este formată, să aibă același obiect, să fie între aceleași părți, făcută de ele sau în contra lor în aceeași calitate, și să fie întemeiată pe aceeași cauză.

În principiu, cauza unei cereri sau a unei acțiuni este faptul juridic care constituie fundamentul dreptului sau al beneficiului legal pe care una din părți îl reclamă prin acea acțiune, care, într'un cuvânt, dă naștere dreptului pretins. Ast-fel, dacă o a doua cerere făcută de aceleași persoane, cu privire la același obiect, este întemeiată pe același fapt juridic, sprijinită chiar fiind pe alte mijloace, adică pe dovezi sau argumente noi, destinate a demonstra existența cauzei, aceasta a doua cerere ar avea presumpția lucrului judecat și n'ar putea fi judecată a doua oară fără a fi expusă justiția de a pronunța hotărâri contradictorii, căci art. 1202 din Codul civil nu are în vedere de cât cauza și judecătorul trebuie să hotărască asupra cauzei, nu asupra mijloacelor propuse de parte.

Așa dar, pentru a decide dacă există sau nu lucru judecat, este indiferent dacă părțile, cu voință sau fără voința lor, au adus în judecată toate mijloacele sau dovezile de cari dispuneau, sau numai unele din ele, pentru a dovedi drepturile ce pretind, destul este ca pe de o parte reclamantul întemeinduși prima cerere pe același

fapt juridic pentru a obține admiterea acțiunii sale și condamnarea pârâtului, iar pârâtul contestând dreptul reclamantului pentru a obține respingerea pretențiunii sale, justiția fie că a admis concluziunile uneia sau alteia din părțile litigante, să se fi pronunțat asupra existenței sau neexistenței dreptului în sine, pentru ca litigiul formând obiectul acțiunii și supus judecătorilor, să fie considerat ca rezolvit, căci dacă, într'adevăr, judecătorul nu are cădere de a statua asupra cestiunilor care nu au fost aduse în desbateri, și dacă nu se socotește judecat de cât cea ce a fost judecat, nu este mai puțin adevărat că în discuțiunea ce se naște asupra unui drept pe care-l reclamă o parte și-l contestă cea-l-altă, una din ele nu poate impune celei-l-alte o restrângere a mijloacelor de dovedire sau de apărare, și că dacă cu intenție sau chiar fără voia sa ar omite de a aduce vre-un mijloc de desbatere, hotărîrea ce o va da judecătorul asupra fondului sau existenței dreptului, va fi considerată ca hotărînd asupra întregii acțiuni, asupra întregului litigiu.

Ast-fel, când o parte reclamă în justiție, în calitate de legatar, eşirea din indiviziune asupra averii imobiliare rămasă de la decujus, producând ca dovadă o încheiere judecătorească prin care este trimisă în posesiune asupra averii ce pretinde că i s'a lăsat de testator prin testamentul său, numai poate fi primită, în urma respingerii acelei cereri, să facă din nou această acțiune, în contra acelorași persoane ca și în prima acțiune, în aceeași calitate și tot pentru eşire din indiviziune, invocând însă și producând de astă dată ca dovadă chiar testamentul ce o institue legatară, căci este lucru definitiv judecat, și producerea testamentului în a doua acțiune nu este o nouă cauză ci numai un nou mijloc de probație.

S'au ascultat: d-nii avocați Missir, Stelian și Scully din partea apelantei Maria Marassi în dezvoltarea motivelor de apel și d-nii avocați Gr. Macri și Nicolaide din partea intimaților Sofia Serayani și Aristide Serayani în combateri, precum și d-l procuror N. Leonescu în concluziuni fiind minori în cauză.

Curtea deliberând,

Având în vedere apelul interjectat de Maria Marassi în contra sentinței tribunalului de Vaslui No. 265 din 28 Septembrie anul curent, prin care se respinge acțiunea intentată de numita în contra Sofiei Serayani și în contra minorilor Jaques și Jeanna Marcopolo, reprezentați prin tutorii lor Sofia Serayani, Aristide Serayani și Dimitrie Donici, tutor ad-hoc, pentru a obține în părtea moșiei Pungești și al unor imobile din orașul Galați, care au fost stăpânite în indiviziune de Frații Iancu și François Marcopolo și care după moartea acestora, au rămas în aceeași stare de indiviziune între moștenitorii lor;

Având în vedere că tribunalul de Vaslui, a respins această acțiune pe motivul că o asemenea cerere a fost adusă de 2 ori înaintea instanțelor judecătorești și a nume mai întâi de Maria Marassi însuși, continuând după moartea lui François Marcopolo procesul de diviziune intentat de acesta în contra moștenitorilor lui Iancu Marcopolo și apoi de Ana Corvisiano în calitate de creditoare a defunctului François Marcopolo și deci a Mariei Marassi, ca succesoare universală al acestuia, tot în contra moștenitorilor lui Iancu Marcopolo, ce-

rerii juncționate de Curte, judecate și respinse și una și alta prin decisiunea No. 68 din 30 Aprilie 1898, care a confirmat sentința tribunalului Vaslui No. 153 din 29 Iunie 1895 și No. 175 din 21 Iunie 1897, și n'a fost atacată cu recurs de Maria Marassi;

Având în vedere expunerea și concluziile părților, precum și actele prezentate de ele în instanță;

Având în vedere că apelanta cere reformarea sentinței tribunalului pe următoarele motive:

1) Că cu ocazia desbaterilor urmate înaintea acestei Curți secția II la Aprilie 1898, când s'a juncționat ambele apeluri făcute de Maria Marassi de o parte și de Ana Corvisiano de altă parte, în contra sentințelor tribunalului Vaslui sus menționate, care au și fost respinse. Maria Marassi neprezentând testamentul lui François Marcopolo atât din 15 Decembrie 1895 prin care este instituită legatară universală al acestuia, obiectul discuțiunii dintre părți atunci când n'a fost validitatea acelui testament, căci de și reprezentanții minorilor Iancu Marcopolo, au contestat acel testament ca nefiind scris și scris de François Marcopolo și în tot cazul ca nefiind expresiunea liberei sale voințe, dar întru cât Maria Marassi nu s'a întemeiat pe testament pentru a cere împărțeala ci pe dreptul ce ar rezulta pentru ea din faptul punerii în posesiune al întregii averi rămase pe urma defunctului François Marcopolo, înțelegând astfel a restrânge desbaterile și întru cât Curtea, n'a apreciat și judecat validitatea testamentului, decisiunea sa nu poate avea în această privință caracterul lucrului judecat;

2) Că Curtea ar fi refuzat Mariei Marassi dreptul de a face o nouă cerere de diviziune în calitate de legatară universală întemeinduse atunci pe testamentul sus menționat;

Având în vedere că din expunerile părților și din actele prezentate în instanță rezultă că la 17 Mai 1895 reprezentantele lui François Marcopolo, cere trib. de Vaslui diviziunea averii rămase de la defunctul său părinte Iacob Marcopolo, compusă din moșia Pungești și niște imobile din Galați, pe care o stăpânise în diviziune cu fratele său, acum defunct și el, Iancu Marcopolo. — Această cerere îndreptată în contra moștenitorilor lui Iancu Marcopolo este respinsă prin sentința No. 153 din 27 Iunie 1895 ca nesustinută. François Marcopolo apelează această sentință și apoi înțează din viață; la 10 Septembrie 1897 Maria Marassi cere în calitate de legatară universală a defunctului François Marcopolo, să fie citată înaintea Curței în locul acestuia. — Pe de altă parte Ana Corvisiano, tutrice a minorilor săi copii, creditorii defunctului François Marcopolo, asigurată cu ipotecă în porțiunea indivisă a acestuia în succesiunea rămasă de la Iacob Marcopolo, cere și ea la trib. Vaslui diviziunea acelei succesiuni pentru a putea urmări partea din imobilele afectate cu ipotecă pentru garantarea creanței de 100000 lei constituită în favoarea defunctului Dimitrie Corvisiano și cheamă în judecată pe moștenitorii lui Iancu Marcopolo și pe Maria Marassi ca legatară universală a lui François Marcopolo. Înaintea tribunalului cel d'întâiu contestă Mariei Marassi calitatea de legatară universală întru cât n'a produs testamentul

și trib. prin sentința No. 175 din 21 Iunie 1897, respinge acțiunea Anei Corvisiano, pentru motivul «că întru, cât nu se supune unor desbateri contradictorii testamentul lui François Marcopolo, acel testament trebuie considerat ca neexistent și deci acțiunea sa e întemeiată». În contra acestei sentințe pronunțată față cu Maria Marassi și cu Ana Corvisiano, numai aceasta din urmă o atacă cu apel; apelul lui François Marcopolo, continuat de Maria Marassi și apelul Anei Corvisiano se juncționează înaintea Curței, iar părțile figurând în următoarele calități, pun concluziunile următoare: Maria Marassi, în calitate de legatară universală a defunctului François Marcopolo, pusă de justiție în posesiunea succesiunii acestuia, cere a i se admite cererea de împărțeală făcută de François Marcopolo și susținută de ea în baza titlului său de legatară universală ce rezultă din punerea în posesiune; Ana Corvisiano, ca tutrice a minorilor săi copii, creditorii ipotecari ai defunctului François Marcopolo, cere a se ordona împărțeala averii rămasă pe urma lui Iacob Marcopolo, adică separațiunea porțiunii lui Iancu în acea avere de aceia a lui François Marcopolo, pentru a'și putea exercita dreptul de creditoare ipotecară asupra averii acestuia fără a se preocupa justiția dacă succesiunea lui François este bine reprezentată prin Maria Marassi ca legatară universală, sau prin minorii lui Iancu Marcopolo și Maria Marassi ca moștenitori ab intestat; în fine, minorii defunctului Iancu Marcopolo, reprezentați prin tutorii lor, Sofia Serayani, Aristide Serayani și Dimitrie Donici, numit adhoc pentru împărțeală, cere a se respinge cererea Mariei Marassi, întru cât nu presintă testamentul, prin care ar fi instituită legatară universală a lui François Marcopolo, și pe care înțeleg a' contesta ca nefiind opera adevărată al acestuia sau în tot cazul ca nefiind expresiunea liberei sale voințe;

Considerând că pentru ca o cerere să poată avea în favoarea ei presumpțiunea legală a lucrului judecat, trebuie ca a doua oară, când este formată, să aibă același obiect, să fie între aceleași părți, făcută de ele sau în contra lor în aceiași calitate și să fie întemeiată pe aceeași cauză;

Considerând că dacă din termenii în care sunt concepute petițiunile adresate Curței de Maria Marassi, precum și din însuși susținerile sale înaintea Curței, rezultă în mod neîndoios, că prima cerere făcută de numita, a avut același obiect ca și aceia de acum — împărțeala averii din succesiune rămasă pe urma defunctului Iacob Marcopolo — și că desbaterile primului proces, au avut loc între aceleași părți, având aceeași calitate Maria Marassi pe de o parte ca legatară universală și pe lângă ea în urma juncționării făcute de Curte și Ana Corvisiano pentru a susține apelul său propriu, pe de altă parte moștenitorii def. Iancu Marcopolo, — ca și în procesul de față — singura chestiune de rezolvit este dacă cererea a doua e întemeiată pe aceeași cauză ca cea d'întâiu;

Considerând că, în principiu, cauza unei cereri sau a unei acțiuni este faptul juridic, care constituie fundamentul dreptului său al beneficiului legal pe care una din părți îl reclama, prin acea acțiune, care într'un cuvânt dă naștere dreptului pretins, că deci,

dacă o a doua cerere făcută de aceleași persoane, cu privire la același obiect, este întemeiată pe același fapt juridic, sprijinită chiar fiind pe alte mijloace, adică pe dovezi sau argumente noi, destinate a demonstra existența cauzei, ea ar avea presumpțiunea lucrului judecat și n'ar putea fi judecată a doua oară fără a fi expusă justiția de a pronunța hotărâri contrazicătoare, căci art. 1202 nu are în vedere de cât cauza și judecătorul trebuie să hotărască asupra cauzei, nu asupra mijloacelor propuse de parte; că ast-fel pentru a decide dacă este sau nu lucru judecat, este indiferent dacă părțile, cu voință sau fără voința lor, au adus în judecată toate mijloacele sau dovezile de care dispunea, sau numai unele din ele, pentru a dovedi drepturile ce le pretind, destul este că pe de o parte reclamantele întemeindu-și prima cerere pe același fapt juridic pentru a obține acțiunii sale în condamnarea pârâtului, iar pârâtul admiterea contestând dreptul reclamantului pentru a obține respingerea pretențiunii sale, justiția, fie că a admis concluziunile uneia sau alteia din părțile litigante, să se fi pronunțat asupra existenței sau neexistenței dreptului în sine, pentru că litigiul formând obiectul acțiunii și supus judecătorilor, să fie considerat ca rezolvit, căci dacă, într'adevăr, judecătorul nu are cădere de a statua asupra cestiunilor, care n'au fost aduse în desbateri, și dacă nu se socotește judecat de cât ceia ce a fost discutat, tantum judicatum quantum litigatum, nu este mai puțin adevărat că în discuțiunea ce se naște asupra unui drept pe care 'l reclamă o parte și îl contestă cea-laltă. una din ele nu poate impune celei-lalte o restrângere amijloacelor de dovedire sau de apărare, și că dacă cu intențiunea sa chiar fără voia sa ar omite de a aduce vre un mijloc de desbatere, hotărârea ce o va da judecătorul asupra fondului sau existenței dreptului, va fi considerată ca hotărând asupra întregii acțiuni, asupra întregului litigiu;

Considerând că atât din petițiunea cât și din concluziunile scrise a reprezentantului Mariei Marassi, remise Curței secția II cu ocaziunea judecării primei cereri precum și din însăși deciziunea Curței rezultă că Maria Marassi, a cerut a fi citată înaintea Curței în locul răposatului François Marcopolo ca legatară universală a acestuia, în instanța începută de el în contra moștenitorilor lui Iancu Marcopolo, că obiectul primei cereri ca și obiectul cererei a doua este împărțirea succesiunii rămăși de la Iacob Marcopolo; că în primul litigiu Maria Marassi recunoscând dreptul creditorii ipotecare Ana Corvisiano, de a cere împărțea succesiunii, opunea intimațiilor, care contestase interesul acțiunii creditorii pe cât timp o asemenea acțiune era intențată și de debitorii ei «că are și ea un interes ca să rămână creditorul în instanță, căci este legatară universală și a primit bunurile cu inventar și are interes să lichideze cât mai curând activul», că în contra cererii ce se făcea în instanță de moștenitori lui Iancu Marcopolo de a se produce testamentul care conținea legatul și pe care dânsii contesta că ar emana de la François Marcopolo, sau că ar fi expresiunea liberei sale voințe Maria Marassi tăgăduia acestora dreptul de a pretinde în apel pentru prima oară înfățișarea testa-

mentului, care o institue legatară universală, susținând că această calitate decurge din faptul că a fost pusă de justiție în posesiunea succesiunii; că Curtea considerând trimeterea în posesiune numai ca investitura unui drept născut în persoană succesorului, că nu conferă un titlu suficient pentru a reprezenta succesiunea în o acțiune de împărțea care implică stabilirea dreptului de proprietate și dovedirea titlului din care isvoarește acel drept și întru cât Maria Marassi, nu stabilește titlul pe care 'și întemeiază dreptul de legatară universală ce i se contestă de intimații, nu «produce testamentul, cererea sa de împărțea nu se poate admite»;

Că din toate acestea reese într'un mod ne îndoios, că atât în litigiul care a urmat înaintea Curței secția II în anul 1898 cât și în acel de acum Maria Marassi cere în calitate de legatară universală a lui François Marcopolo, împărțirea averii de succesiune a lui Iacob Marcopolo, că dacă atunci pentru a evita procedura necesară pentru verificarea testamentului precum s'a alesat în instanță sa pentru ori ce alt motiv necunoscut justiției, Maria Marassi s'a mărginit a invoca punerea în posesiune, că stabilind în deajuns titlul său de legatară universală și a susținut că această punere în posesiune justifică în mod suficient dreptul în virtutea căruia cere împărțea succesiunii, aceste alegațiuni n'au putut avea efectul de a schimba nici natura, nici caracterul cauzei acțiunii sale, nici situațiunea părților în instanță din punctul de vedere al administrațiunii dovezilor, căci mai întâi singurul fapt juridic care poate da naștere acțiunii moștenitorilor în împărțea, familiae erciscundae fiind sa voința legei, când e vorba de moștenire ab intestat, sa voința decujusului, când e vorba de moștenire testamentară, moștenitorul fie de sânge fie testamentar trebuie înainte de toate pentru a putea reuși în acțiunea sa în împărțea să dovedească acel fapt juridic, cauza acțiunii sale, adică cel d'întîi înrudirea sa cu defunctul căreia legea 'i atribue efectul dobândirii de drept a succesiunii, cel al doilea manifestarea voinței defunctului, a căruia dovadă nu o permite legiuitorul de cât printr'un testament făcut în una din formele anume prescrise de lege; că invocând Maria Marassi dreptul de moștenitoare testamentară a def. François Marcopolo, pe basa căreia susținea că a obținut de la justiție punerea în posesiune, era obligată a dovedi acel drept care constituia cauza acțiunii sale, căci într'adevăr punerea în posesiune i-a fost acordată prin deciziunea Curței de apel din București secția III No. 168 din 23 Mai 1898 pe baza testamentului olograf al def. François Marcopolo din 15 Decembrie 1895 singura hotărâre de punere în posesiune nu stabilea în deajuns dreptul de proprietate a Mariei Marassi, decurgând din voința lui François Marcopolo manifestată prin menționatul testament și deci faptul juridic care a dat naștere dreptului Mariei Marassi de a moșteni pe François Marcopolo, adică instituirea sa de legatară universală, care constituie cauza acțiunii în împărțea, exercitată atunci și exercitată și astă-zî este același; că deci obiecțiunea apelantei, că cauza primei cereri n'ar

fi fost testamentul def. François Marcopolo, și că întru cât nu s'a discutat, atunci validarea testamentului, cererea nouă bazată pe testament n'are aceiași cauză, nu este întemeiată, căci testamentul privit în sine și ca instrument de dovadă, nu servește de cât a proba voința lui François Marcopolo sau raportul juridic stabilit între dânsul și Maria Marassi, dar, fie că ar fi rezultat din punerea în posesiune precum susținea greșit apelanta, cu ocazia primului proces, sau din testament, singura și unica cauză a acțiunii sale de împărțeală, n'a putut fi atunci și nu poate fi nici acum, de cât voința def. sau dreptul apelantei de legatară, instituită prin testamentul din 15 Decembre 1895, că, prin urmare, cererea de împărțeală, făcută de Maria Marassi, fie că a fost dovedită sau nu atunci prin unul din modurile de probațiune admise de lege, a fost întemeiată pe aceeași cauză pe care se întemeiază și cererea a doua făcută la trib. de Vaslui prin petițiunea din 15 Iunie 1898, supusă astăzi judecăței Curței și astfel judecată odată nu mai poate face obiectul unei noi judecăți;

Considerând în privința motivului al doilea și anume, că Curtea ar fi rezervat Mariei Marassi, dreptul de a face o nouă cerere de divisiune în calitatea sa de legatară universală rezultând din testamentul menționat; că mai întâi drepturile părților nu pot decurge de cât din declarațiunile afirmative sau negative exprimate de instanțele judiciare, care prin hotărârile lor se pronunță în mod absolut asupra existenței acestor drepturi; iar nu numai întru cât ele sunt sprijinite pe mijloacele propuse, că chiar dacă Curtea ar fi înțeles a restrânge desbaterile precum o cerea Maria Marassi, la dreptul ei de legatară universală, decurgând numai din punerea în posesiune ce-i fusese acordată de justiție, ceea ce nu rezultă în fapt din considerentele deciziunii invocate în această privință, totuși, întru cât Curtea, nu consideră punerea în posesiune ca un titlu suficient pentru, a reprezenta succesiunea într'un act de împărțeală, și în lipsă de alte dovezi, respinge cererea de împărțeală, nu se poate deduce că prin menționata deciziune s'ar fi rezervat în mod implicit Mariei Marassi dreptul de a reîncepe procesul în împărțeală pe baza testamentului din 15 Decembre 1895 ce nu se prezintă în acea instanță.

Pentru aceste considerante redactate de d-l consilier Eug. Donici, Curtea în majoritate și în unire cu concludiunile d-lui procuror, respinge apelul.

(ss) Eug. Donici, Al. G. Hinna, T. Crivăț.

Osebită părere

În vedere că chestiunea de a se ști dacă într'o pricină există sau nu lucrul judecat este înainte de toate o chestiune de fapt, care se deduce din constatarea exactă a limitelor în care primul litigiu a fost îngădit prin reclamațiunea supusă discuțiunii părților și rezolvită de judecători. — că presupunerea, stabilită de lege în această materie, este privitoare, nu la chestiunea de a se ști ce s'a judecat, ce declarațiuni de drepturi sunt conținute într'o hotărîre, ci la caracterul de adevăr acordat declarațiunilor care în *realitate* se găsesc cuprinse în hotărîri;

Că autoritatea lucrului judecat, bazată pe o ficțiune a cărui scop și măsură de aplicare constau în necesitatea de a se înlătura posibilitatea unor deciziuni contradictorii, și limitată de lege atât cu privire la întinderea ei cât și cu privire la persoanele pe care le atinge, urmează prin natura ei a fi admisă în sens restrictiv, exclusiv numai la ceea ce în *realitate* s'a discutat și judecat, numai la declarațiunile pe cari părțile le-au provocat, pe care judecătorul le-a pronunțat explicit sau implicit prin hotărîrea sa, și a căror obiect reproducându-se într'un al doilea litigiu ar putea da loc la declarațiuni contrarii celor dintâi. Că de aici urmează că atunci când o cerere, cuprinzând în sine o chestie prealabilă, a fost respinsă pentru singurul motiv că această chestie prealabilă n'a fost supusă judecăței și n'a fost judecată, hotărîrea dată în acest sens, neconținând nici o declarațiune asupra dreptului reclamat, nu poate pe baza unor declarațiuni pretinse în *mod fictiv* conținute în ea, și sub cuvânt de a se împuțina numărul proceselor, să fie invocată ca lucru judecat spre a se respinge o a doua cerere prin care aceeași parte supune judecăței aceeași chestie prealabilă rămasă nejudcată; că atunci când, precum a fost în specie într'o instanță de împărțeală a unei moșteniri se contestă calitatea de succesor a unei părți, această contestație dă loc la un litigiu nou, prealabil, la o petițiune de ereditate, litigiu în care obiectul cererii este dreptul succesoral, calitatea de succesor, iar cauza este vocațiunea, sau din lege, sau din testament. — Că Maria Marassi aflându-se în această situațiune, de oare-ce cei-l'alți copărtași îi contestau calitatea de legatară universală în care ea figura înaintea Curței în cererea de împărțeală introdusă de François Marcopolo, n'a primit a se înființa litigiul preliminar, n'a voit în instanța de împărțeală să introducă în mod prealabil o petițiune de ereditate, pretinzând că, împărțeala averii în care François Marcopolo era copărtaş, ea ar putea să reprezinte pe acesta în puterea trimiterii în posesiune ce o obținuse de la justiție; Că această atitudine era întemeiată de Maria Marassi pe argumentarea că, fiind alături în instanță cu d-na Corvisiano, care ca creditoare ipotecară a lui François, cerea și ea determinarea prin împărțeală a porțiunii cuvenite acestuia din averea indiviză, că, Maria Marassi, ar putea, în împărțeala cerută de François și de creditoarea lui să reprezinte pe def. François în virtutea calității aparente în puterea învestiturii legale rezultând din trimiterea în posesiune, și fără ca creditoarea Corvisiano să aibă a suferi discuțiunea prealabilă a chestiunii de a se ști dacă ea Maria Marassi are a fi considerată ca legatară universală sau ca moștenitoare ab intestat a lui François; «Considerând» zice Curtea de Iași secția II prin deciziunea No. 68/98 invocată astăzi ca lucru judecat, «că Corvisiano... susține că fiind creditoarea lui François Marcopolo iar nu a Mariei Marassi pe care a chemat-o numai ca reprezentând succesiunea acestuia în puterea trimiterii în posesiune a justiției..... ea nu ar avea a se preocupa de chestiunea de a se ști căror moștenitori sau legatari aparține porțiunea lui François, și nu ar avea decî a suferi discuțiunea testamentului în virtutea căruia M. Marassi pretinde a avea un drept la întreaga cea

porțiune; Că Maria Marassi. *punând conclusiuni identice*, cere a se admite împărțeala în sensul arătat de A. Corvisiano și în interesul ei, fără a se pune în discuțiune validitatea testamentului în virtutea căruia ea se pretinde legatară universală a lui François, de oare-ce, fiind trimisă de justiție în posesiunea succesiunii lui François ca legatară universală . . . ea ar avea mandat de a reprezenta succesiunea . . . independent de titlul său de proprietate»; Că Curtea constatând că față cu această situațiune luată de părți în proces «singura chestiune supusă judecăței este aceea de a se ști dacă . . . împărțeala succesiunii . . . poate fi admisă fără a se discuta validitatea testamentului», constatând mai departe că părțile apelante au înțeles «a mărgini debaterile față cu situațiunea ce o are M. Marassi în virtutea trimiterii în posesiunea moștenirii lui François», hotărâște că întru cât în această instanță apelanta M. Marassi nu primește discuțiunea prealabilă a calității sale de legatară universală, întru cât prin urmare ea nu voește a se înființa în prealabil o petițiune de ereditate bazată pe testament, întru atât împărțeala nu poate să aibă loc; Că, față cu o hotărîre ast-fel circumscrisă prin conclusiunile puse de partea reclamantă, nu se poate, în contra evidenței faptelor, considera în mod fictiv ca judecat, un litigiū, acel relativ la dreptul succesoral a reclamantei, la calitatea sa de legatară și prin urmare la validitatea testamentului, — litigiū pe care partea n'a înțeles a'l supune judecăței Curței, și pe care Curtea nu l'a judecat nici explicit nici implicit, de oare-ce tocmai nejudicarea în mod prealabil a acestui litigiū a fost singurul motiv pentru care cererea de împărțeală n'a fost admisă;

Că, așa fiind, este a se da decisiunei Curței un înțeles pe care nici dispozițiunea nici considerentele ei nu'l comportă, de a susține că trimiterea în posesiune s'ar fi invocat, discutat și respins ca un mijloc de dovadă a calității de legatară a Mariei Marassi, spre a se deduce de aici că partea nevoind atunci să invoce un alt mijloc, n'ar putea astă-zī prin o nouă cerere să invoce testamentul ca un nou mijloc de dovadă a calității sale; Că trimeterea în posesiune fiind un fapt iar nu un instrument, nu putea să fie privită și invocată ca un mijloc de dovadă deosebit de testamentul pe baza căruia ea fusese acordată, și fără ca discuțiunea acestui fapt, dacă s'ar fi invocat ca mijloc de dovadă, să implice neapărat discuțiunea testamentului însuși; Că M. Marassi, prin conclusiunile sale constatate prin considerentele Curței, nu a primit a se înființa vre-un litigiū asupra calității sale de legatară, și nu avea deci în această situațiune luată de ea să invoce nici un mijloc de dovadă într-o acțiune prealabilă care din cauza refuzului ei nu luase naștere;

Că Curtea a respins cererea de împărțeală, nu pentru că într'un litigiū prealabil având de obiect calitatea de legatară s'ar fi invocat un mijloc nesuficient de dovadă a acestei calități, ci pentru că partea reclamantă, recunoscând că dovada calității sale de legatară implica neapărat discuțiunea testamentului, și nevoind a suferi această discuțiune, a refuzat de a provoca acest litigiū prealabil, refuzând de a invoaca singura dovadă posibilă a calității sale; Că investirea ei cu drepturile

și acțiunile def. rezultând din trimeterea în posesiune, a fost invocată de M. Marassi nu ca mijloc de dovadă a calității sale, ci ca titlu pentru a reprezenta succesiunea lui François Marcopolo, prin urmare ca temeiū, ca cauză a dreptului său de a cere împărțeala în numele lui François continuând acțiunea ce o intentase acesta; Că Curtea declară trimeterea în posesiune neîndestulătoare nu ca mijloc de dovadă ci ca titlu: «Considerând», zice Curtea, «că trimeterea în posesiune . . . nu conferă un titlu suficient pentru a reprezenta succesiunea (lui François) într-o acțiune de împărțeală.....».

Că cauza, în materie de lucru judecat, nu este cauza abstractă a dreptului reclamat, acea pe care partea ar fi trebuit să o invoce ca fiind singurul temeiū adevărat a cererii sale, ci este faptul pe care partea reclamantă a înțeles a'l invoca ca fundament al dreptului ce'l pretinde, și în limitele căruia ea a mărginit câmpul acțiunii sale; Că deci, când, într-o primă acțiune, partea reclamantă, delimitând cererea sa, a invocat ca cauză un fapt determinat pe care judecata l'a declarat nesuficient pentru a întemeia dreptul pretins, fără însă ca să se fi propus de parte și să se fi judecat faptul său titlul implicit recunoscut ca putând singur constitui adevărata cauză a acțiunii, — aceiași parte este admisă, fără a i se putea opune autoritatea lucrului judecat, a invoca într-o a doua cerere ca temeiū a aceluiași drept titlul, recunoscut ca adevărata cauză, rămas însă nediscutat și nejudicat în hotărîrea dată asupra cererii d'întâi;

Că întru cât M. Marassi a înțeles în prima judecată a 'și întemeia dreptul său, de a reprezenta pre François în împărțeala cerută de acesta, numai pe titlul de trimisă, ca legatară universală în posesiunea averii numitului defunct, refuzând de a pune în discuțiune chestia prealabilă a calității sale de legatară și a validității testamentului, întru atât singura cauză care s'a putut aprecia și s'a apreciat atunci este numai aceea invocată adică titlul de trimisă în posesiune; iar litigiul asupra calității de legatară adică asupra validității testamentului, rămânând nejudicat, noua cerere prin care se provoacă litigiul asupra acestui punct trebuie să fie primită;

Pe baza acestor considerațiuni suntem de părere a se admite apelul, a se reforma sentința primilor judecători, și a se respinge excepțiunea lucrului judecat.

(ss) I. Th. Burada, M. B. Cantacuzen.

JURISPRUDENȚA STRĂINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN FRANȚIA

Audiența de la 22 Iulie 1898

Președenția D-lui QUESNAY DE BEAUREPAIRE, Președinte

Champeau contra lui Pierrot.

Obligație cu termen. — Cerere de plată înainte expirării termenului. — Pronunțarea hotărîrii în urma expirării termenului. — Inadmisibilitate.

Cererea de plată a unei creanțe cu termen, făcută în justiție înainte expirării termenului,

este inadmisibilă, chiar dacă termenul s'ar împlini înaintea pronunțării hotărîrii (art. 1186 C. C.).

Curtea,

Asupra primei părți a unicului motiv de casare ; avînd în vedere art. 1186 C. C. (1023 C. rom.).

Considerînd că creditorul nu poate cere în justiție plata datoriei înainte de expirarea termenului ; Considerînd că decisiunea atacată (C. Paris, 4 Iulie 1897) constată în fapt că suma de 5683 lei, bani 68 pe care Pierrot o cere de la Champeau pentru niște lucrări suplimentare făcute în contul acestui din urmă, nu a fost exigibilă de cît la 1 Mai 1892, și că totuși Pierrot a chemat în judecată pe Champeau pentru a fi condamnat la plata acestei sume la 12 Nov. 1891 ; de unde urmează că Champeau era în drept a opune acestei acțiuni o fine de neprimire ; că declarînd admisibilă cererea reclamantului, sub cuvînt că tribunalul de comerț din Paris nu a pronunțat hotărîrea sa de cît la 2 Nov. 1892, adică în urma expirării termenului de plată, decisiunea Curței din Paris venită în recurs a aplicat în mod greșit și a violat textul de lege sus citat ;

Pentru aceste motive, și fără a mai statua și asupra părții a doua a motivului invocat, casează decisia Curței din Paris din 4 Iulie 1897, etc.

(Din Sirey, 1900, partea I, pag. 38 și *Pand. Périod.* 1898, partea I, p. 62).

Observațiune. — De câte ori termenul a fost stipulat numai în favoarea debitorului, ceea ce se va întîmpla cele mai multe ori, și ceea ce art. 1024 presupune la caz de îndoială, debitorul nu poate fi obligat a plăti înainte de termen (art. 1023 C. C.), soluțiune care era admisă și în dreptul roman (L. 44, § 1, Dig., *De verb. obligationibus*, 45, 1), și aceasta chiar dacă termenul s'ar împlini înaintea pronunțării hotărîrii, fiind că pentru a aprecia drepturile părților, judecătorii trebuie să se refere la timpul când cererea în judecată a fost introdusă, ear nu la momentul pronunțării hotărîrii. Veđi în acest sens, pe lângă decisia suscitată a Curței de Casație din Francia, Cas. Napoli, 1 Martie 1893. *Il Foro italiano*, 1893. I. 142. Larombière, *Oblig.*, II, art. 1186, No. 26. D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, VI, p. 121, text și nota 2. — *Contră.* Cas. Roma, 6 Fevr. 1889. *La Legge* din 1889, I, 506. Toullier-Duvergier, *Dr. civ. fr.*, VI, 664. Cpr. și Giorgio Giorgi, *Teoria delle obbligazioni nel diritto moderno italiano*, IV, 397, p. 451, nota 2. Această din urmă soluție era formal admisă la Romani. Veđi L. 16, Pr., Dig., 5, 3, *De hereditatis petitione*.

CURTEA DE APEL DIN PARIS

Audiența de la 17 Martie 1899

Președenția D-lui THIBIERGE, Președinte

Văduva Bois cu abatele Gascoin

Jurământ decisoriu. — Neadmiterea lui de câte ori judecătorii constată că el este vexator. — Art. 1208 C. C.

Deferirea jurământului, chiar formal acceptat de partea căreia el este deferit, poate fi respinsă de tribunale de câte ori ele se conving că ea constituie o măsură vexatorie și fără nici o utilitate.

Curtea,

Considerînd că văduva Bois, legatară universală a surorii sale Marie Brillet, călugăriță, a făcut poprire în mânele reprezentantului Companiei *la Nouvelle Orléans*, cerînd ca susdusa C-ie să nu plătească abatelui Gascoin (pretinsul donatar a unor obligațiuni a suscităte C-ie ce aparținuse surorii sale), nici cupoanele, nici capitalul acestor obligațiuni ;

Considerînd că D-na Bois, înaintea Curței, ca și înaintea primelor judecători, a deferit în mod subsidiar abatelui Gascoin jurământul decisoriu asupra faptului material și a împrejurărilor darului manual invocat de dînsul ;

Considerînd că de și abatele Gascoin a declarat în mod formal că este gata a presta jurământul ce 'i s'a deferit, totuși o asemenea măsură, absolut vexatorie în specie, ar fi fără nici o utilitate, fiind că darul manual pe care 'l invoacă Gascoin rezultă din alte elemente ale cauzei ;

Pentru aceste motive, respinge apelul, etc.

(*La Loi* din 9 Iunie 1899).

Observațiune. — Judecătorii au ei facultatea, de câte ori jurământul este personal, concludent și pertinent în cauză, de a 'l respinge sub cuvînt că ar fi deferit din spirit de răutate sau de vexațiune ? Chestiunea este controversată⁽¹⁾. Curtea din Iași a admis afirmativa, pe care vedem că a admis-o și Curtea din Paris prin decisia mai sus reprodusă : « Considerînd, ȳice Curtea din Iași (27 Martie 1881), că pe cît timp partea, în specie, să mărginește a ȳice că nu știe dacă vre un raport oare care a existat între debitorul urmărit și apelanta, evident că jurământul n'ar putea fi admis fără a se da loc la o sumă de abuzuri din partea acelor care vor să șicaneze pe adversari și, prin urmare, să prelungească judecata fără nici o utilitate ;

(1) Veđi asupra acestei controverse, tratatul nostru în limba franceză : *Droit ancien et moderne de la Roumanie*, p. 429.

«Că dacă jurământul vexator poate fi respins chiar atunci când se precizează un fapt oare care ce angajează o contestațiune, cu mai mult cuvânt poate fi respins când nu se articulează nici un fapt care să dea loc la o obligațiune, căci, în așa caz, cu mai multă probabilitate se poate admite spiritul de răutate și vexațiune și, prin urmare, pentru singurul acest motiv a se aplica principiul de echitate *Malitiis non est indulgendum*, de oare ce dacă legea acordă o facultate, aceasta este cu condițiune de a nu face întrebuintă în spirit de șicană; de unde și consecința că prin abuzul ce se face partea pierde dreptul de a usa legalmente, de ea, etc.» (2).

Această decisiune a fost însă cu drept cuvânt casată, pentru că jurământul este un drept, și un drept sacru al apărării:

«Considerând, ȳice, cu drept cuvânt, Curtea noastră supremă (18 Nov. 1881), că jurământul deferit în specie fiind personal și pertinent în cauză, după art. 1208 C. C., se poate da în ori ce soi de contestațiune, și Curtea care l'a respins ca vexator, a violat dispozițiunile exprese ale citatului text, de oare ce din termenii cum este formulat jurământul, faptul e precizat și judecătoria fondului nu pot merge cu aprecierea lor până a eluda o dispozițiune expresă a legii și a înlătura dreptul părții de a putea deferi jurământul decisoriu; că astfel fiind, mijlocul invocat se găsește fundat; Pentru aceste motive, casează, etc.» (3).

Așa dar, conform acestei teorii, singură juridică, după părerea noastră, judecătoria nu vor putea să respingă jurământul, de câte ori el va fi personal, pertinent și concludent în cauză, sub cuvânt că ar fi deferit din spirit de răutate și de vexațiune, pentru că dacă jurământul decisoriu, astfel cum legea l'a instituit, poate une ori să dea loc

la abuzuri, aceasta nu este o rațiune pentru a refusa părților exercițiul unui drept conferit de lege.

În adevăr, a lăsa instanțelor de fond dreptul de a admite sau nu jurământul deferit, ar fi a se nimici cu desăvârșire dreptul părților, de oare ce o asemenea apreciere suverană, ar scăpa în tot-deauna de censura Casației (4).

Judecătoria fondului n'ar putea de asemenea să respingă jurământul care ar curma în mod definitiv litigiul, sub cuvânt că alegațiunea reclamantului n'ar fi veresimilă (5), nici sub cuvânt că el ar fi fost deferit sub forma unor concluzii subsidiare (6). Cât pentru chestiunea de a se ști dacă jurământul deferit curmă sau nu litigiul, ea este lăsată la aprecierea judecătorilor de fond (7).

D. Alexandresco

(4) Veđi în acest sens, Laurent, XX, 261. Répert. Dalloz, Supplém., V^o Oblig., 2180. Krug-Basse, Office du juge, 66. Garsonnet, Pr. civ., II, p. 598, § 357. T. Huc, VIII, 360. Demolombe, XXX, 615. Colmet de Santerre, V, 337 bis V. Bonnier, Tr. des preuves, 413. Boncenne, Pr. civ., II, p. 494. Marcadé, V, art. 1358—1360, No. 2. Pand. fr., Répert., Délation de serment, 315. D. C. Popescu, Dreptul din 1881, No. 4, p. 35, etc.

(5) Cas. rom. Bulet. S. I, anul 1886, p. 183. — Contră. Cas. fr. și C. Agen. D. P. 59. 1. 155 și 2. 18. D. P. 85. 1. 144. C. Bastia. Sirey, 64. 2. 189. D. P. 64. 2. 88. Veđi și Pand. fr., Répert. V^o cit., No. 301, 302.

(6) Cas. rom. Bulet. S. I, anul 1892, p. 110 și Dreptul No. 31 din 1892. C. București și Trib. Dolj. Dreptul, No. 9 din 1880 și No. 58 din 1892. C. Bastia. Sirey, 64. 2. 189. T. Huc, VIII, 361. Garsonnet, op. și loco cit., p. 600. Pand. fr. V^o cit., 249. — Contră. Cas. rom. și C. București. Bulet. S. I, anul 1883, p. 436 și Dreptul, No. 32 din 1891. Cpr. și Pand. fr., V^o cit., 243 urm.

(7) Cas. rom., S-a I. Bulet. 1892, p. 622 și Bulet. 1890, p. 631. Cpr. Cas. fr. D. P. 90. 1. 23.

BIBLIOGRAFIE

A apărut :

Codul general al României

(3 Volume 4500 pagini)

Complectat cu ultimele legi și regulamente până la 1 Iunie 1900

DE

C. Hamangiu

Judecător de Instrucție la Trib. Ilfov

PREȚUL celor 3 volume legate flexibil în piele este de 25 lei.

Comandele se face la librăria Leon Alcalay, calea Victoriei 37.

(2) Veđi Dreptul din 1881, No. 4. Cas. fr. D. P. 85. 1. 253. Cpr. C. Pau. D. P. 59. 2. 18. Pand. Chron., III, 2. 198. Veđi și numeroasele decisiuni citate în Pand. fr., t. XXIII. V^o Délation de serment, No. 294 urm. Tot în acest sens se pronunță și o parte din doctrină. Veđi Aubry et Rau, VIII, § 753, p. 192. Larombière, V, art. 1361, No. 7. Alex. Degré, Dreptul No. 21 din 1890. Dim. G. Maxim, Comisiuni rogatorii, etc. (Iași 1899), p. 23 urm. Această părere se întemeiază pe vechia maximă: *Malitiis hominum non est indulgendum* (L. 38, § 1, in medio, Dig., 6. 1, De rei vindicatione).

(3) Veđi Dreptul, loco cit. și Bulet. S-a I, anul 1881, p. 837. Idem. Cas. belg. Pasicrisie belge, anul 1853, 1, p. 227.